

Wincenty Okołowicz
1906–1979

WINCENTY OKOŁOWICZ

1906–1979

Wincenty Okołowicz był wieloletnim kierownikiem Zakładu Klimatologii Uniwersytetu Warszawskiego, wielce zasłużonym dla rozwoju klimatologii i wykształcenia całego pokolenia klimatologów w Polsce.

Urodził się 26 lipca 1906 r. w Bokowie (obecnie Białoruś). Szkołę średnią ukończył w 1925 r. w Warszawie (Gimnazjum Wł. Giżyckiego). Ze względu na ciężkie warunki materialne w domu zaraz po otrzymaniu świadectwa dojrzałości rozpoczął pracę w Banku Ziemskim w Warszawie jako urzędnik, którą kontynuował przez cztery lata. W maju 1929 r. wstąpił do marynarki handlowej, pływając po morzach i oceanach pod banderą polską i belgijską do października 1931 r. Służba na morzu i poznawanie coraz to nowych tajników przyrody wpłynęły niewątpliwie na wybór kierunku studiów, jakim stała się geografia na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Wincenty Okołowicz przed ukończeniem studiów rozpoczął pracę w charakterze asystenta w Katedrze Meteorologii (1933), a w rok później, jako student, napisał pierwszą pracę pt. *Oz szesziński*, opublikowaną w nr 16 „Prac Zakładów Geologicznego i Geograficznego USB w Wilnie”.

Za pracę dyplomową pt. *Studium morfologiczne terenu położonego pomiędzy Wilią, Naroczanką i Serweczą* uzyskał tytuł magistra w 1936 r. W trzy lata później (1939) doktoryzował się przedstawiając pracę pt. *Zmiany klimatu w Europie*, której głównym celem była rekonstrukcja klimatu na podstawie form geologicznych.

W czasie wojny Wincenty Okołowicz pracował w szkolnictwie oraz w Litewskiej Służbie Geologicznej. Po wyzwoleniu rozpoczął pracę na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, początkowo jako starszy asystent, w latach 1946–1951 jako adiunkt Katedry Geografii Fizycznej, a potem jako zastępca profesora.

Pracę na Uniwersytecie Warszawskim prof. dr Wincenty Okołowicz rozpoczął 15 lutego 1953 r. na stanowisku pełniącego obowiązki samodzielnego pracownika nauki. W czerwcu 1954 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, po czym został mianowany oficjalnie kierownikiem Katedry Klimatologii Instytutu Geograficznego Uniwersytetu Warszawskiego.

W pierwszych latach pracy w Uniwersytecie Warszawskim nie mógł poświęcić swojego czasu wyłącznie pracy naukowo-dydaktycznej, gdyż w la-

tach 1953–1959 pełnił funkcję dyrektora Państwowego Instytutu Hydrologiczno-Meteorologicznego (obecnie Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej). Równocześnie był przedstawicielem Polski przy Światowej Organizacji Meteorologicznej, reprezentując polską służbę meteorologiczną na kongresach tej organizacji i na licznych sesjach jej organów technicznych. Od 1960 r. Wincenty Okołowicz był członkiem Komisji Klimatologicznej Światowej Organizacji Meteorologicznej, przemianowanej ostatnio na Komisję Specjalnych Zastosowań Meteorologii i Klimatologii.

Profesor Wincenty Okołowicz legitymuje się poważnymi osiągnięciami naukowymi. Był autorem 120 publikacji (zob. wykaz prac), a do najważniejszych Jego prac należy zaliczyć:

1. *Temperatury gruntu w Wilnie* (1937)
2. *Zmiany klimatu w Europie* (1939)
3. *Geomorfologia okolic środkowej Wilii* (1956)
4. *Strefy klimatyczne świata* (1962)
5. *Zachmurzenie Polski* (1964)
6. *Podział klimatyczny Polski* (1966)
7. *Amplitudy temperatury powietrza w Polsce* (1967)
8. *Klimatologia ogólna* (1969) – Nagroda Ministra II stopnia
9. *Mapy klimatyczne do Narodowego Atlasu Polski* dotyczące temperatury powietrza (39 map), zachmurzenia (6), pokrywy śnieżnej (4), opublikowane w latach 1973–1976
10. *The Climate of Poland, Czechoslovakia and Hungary* (1976).

Wymienione prace należą do najczęściej cytowanych w literaturze krajowej i zagranicznej, a dwie z nich (5 i 8) tłumaczono na język angielski na zamówienie z zagranicy.

Dorobek naukowy profesora Wincentego Okołowicza można podzielić na trzy grupy prac: pierwsze to typowo geomorfologiczne z okolic Wileńszczyzny (szczegółowe opisy ozów); w latach 1939–1956 dominują studia geomorfologiczno-klimatologiczne ze szczególnym uwzględnieniem paleoklimatu, czego wyrazem jest rozprawa doktorska pt. *Zmiany klimatu w Europie*. Prace wydane po roku 1960 obejmują głównie problemy klimatologii. Z tych ostatnich na szczególną uwagę zasługują mapy klimatyczne, synteza klimatu Polski i świata, zachmurzenie Polski oraz podręcznik z klimatologii ogólnej.

Obiektem szczególnych zainteresowań profesora Wincentego Okołowicza jest północno-wschodnia część Polski, o czym świadczy największa liczba prac zarówno własnych, jak i prac jego uczniów. Ponadto był autorem kilku opracowań popularnych i wielu projektów szkolenia pracowników dla służby hydrologiczno-meteorologicznej w Polsce oraz na wyższych uczelniach.

Jeden z najwybitniejszych klimatologów polskich miał wielkie zasługi w szkoleniu i wychowaniu młodych geografów i klimatologów, pracując początkowo w uniwersytecie w Toruniu i prowadząc jednocześnie doraźnie zajęcia w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku, a później w Uniwersytecie Warszawskim. Prowadził również okresowo wykłady w Wojskowej Akademii Technicznej.

Profesor Wincenty Okołowicz pełnił dwukrotnie funkcję Dziekana Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi (1960–1962, 1964–1966) w Uniwersytecie Warszawskim. Kierując Zakładem Klimatologii Instytutu Geografii Uniwersytetu Warszawskiego przez 23 lata wypromował 15 doktorów i 125 magistrów w zakresie klimatologii.

Ważnym wydarzeniem, zarówno w klimatologii warszawskiej, jak też polskiej było uruchomienie w latach sześćdziesiątych (1966) przez prof. Wincentego Okołowicza seminarium doktoranckiego przy Zakładzie Klimatologii Uniwersytetu Warszawskiego. Seminarium to kształciło fachowe kadry dla rozwijającej się klimatologii w Polsce. W ten sposób profesor stał się prekursorem kształcenia doktorów geografii w warszawskim ośrodku geograficznym. Już wkrótce podjęto pierwszą próbę powołania ogólnych studiów doktoranckich w Instytucie Geografii UW (1973), a nieprzerwanie funkcjonują one od 1988 r.

Rozprawy doktorskie wykonane pod kierunkiem prof. Wincentego Okołowicza:

1. Maria Stopa, Regiony burzowe w Polsce (1964)
2. Andrzej Ewert (PIHM – Słupsk), Zagadnienie kontynentalizmu termicznego klimatu Polski i Europy na tle kontynentalizmu kuli ziemskiej (1966)
3. Józef Lityński (PIHM – Warszawa), Liczbowa klasyfikacja typów cyrkulacji i typów pogody dla Polski (1968)
4. Zdzisław Marzec (PIHM – Nowy Sącz), Wpływ zbiornika Rożnowskiego na klimat doliny Dunajca (1968)
5. Jerzy Kuziemski (PIHM – Warszawa), Przyczyny meteorologiczne odwilży w Polsce (1968)
6. Jerzy Boryczka, Turbulencyjna transformacja pyłu i gazów w atmosferze ziemskiej i jej zależność od parametrów klimatologicznych (1967)
7. Alojzy Woś (UAM – Poznań), Zarys klimatu Wielkopolski i Pomorza w świetle częstości występowania poszczególnych typów pogody (1969)
8. Jerzy Olszewski (PAN – Białystok), Klimat północno-wschodniej Polski w ujęciu kompleksowym (1969)
9. Urszula Kossowska, Osobliwości klimatu wielkomiejskiego na przykładzie Warszawy (1970)
10. Kazimierz Borowicz (WRN – Olsztyn), Próba określenia zależności pomiędzy plonami okopowych a elementami meteorologicznymi w woj. olsztyńskim (1972)

11. Elżbieta Budziszewska (PIHM – Warszawa), Troposferyczne prądy strumieniowe nad Polską, ich długotrwałość i rozkład częstości (1972)
12. Danuta Martyn, Klimaty Bliskiego Wschodu (1973)
13. Krzysztof Olszewski, Transformacja pary wodnej w dolnej troposferze nad wybranymi obszarami Polski (1973)
14. Witold Lenart, Wpływ podłoża na rozwój chmur *Cumulus* nad wybranymi terenami Niżu Polskiego (1973)
15. Michał Holec (WSMW – Gdynia), Klimat strefy przejściowej Morza Bałtyckiego a warunki nawigacyjne (1973).

Z inicjatywy prof. Wincentego Okołowicza powstała seria wydawnicza „Prace i Studia Instytutu Geograficznego Uniwersytetu Warszawskiego” (obecna nazwa „Prace i Studia Geograficzne”), która stworzyła możliwości publikacji młodej kadrze naukowo-dydaktycznej. Pierwszy zeszyt powstał w 1964 r., który zawierał materiały pokonferencyjne z okazji 10-lecia Katedry Klimatologii. Stałą pozycję w kolejnych rocznikach stanowiły skróty prac doktorskich.

Istotną rolę w kształceniu studentów geografii pełnią do dzisiaj założone z inicjatywy prof. Wincentego Okołowicza stacje meteorologiczne na Uniwersytecie Warszawskim (pomiarów rozpoczęto w 1956 r.) oraz w Murzynie koło Płocka (pierwsze pomiary w 1969 r.). Ta ostatnia stacja została przekształcona w badawczą stację terenową warszawskiego ośrodka geograficznego. Pierwszym kierownikiem powołanego w 1980 r. Mazowieckiego Obserwatorium Geograficznego był dr Witold Lenart i sprawuje tę funkcję obecnie.

Prof. Wincenty Okołowicz był wielkim zwolennikiem kształcenia klimatologów przez ich udział w badaniach naukowych, uwzględniając własne doświadczenia terenowe, jak też napływające z zewnątrz nowe prądy w klimatologii. Wypracował nowe kierunki badań eksperymentalnych, np. wpływ zbiorników wodnych i bagien na klimat lokalny, wpływ miasta na klimat, ze szczególnym uwzględnieniem zanieczyszczenia atmosfery.

Uczniowie profesora Wincentego Okołowicza są rozproszeni po całej Polsce. Zajmują odpowiedzialne stanowiska w wyższych uczelniach i w Polskiej Akademii Nauk, Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Instytucie Kształtowania Środowiska, Ministerstwie Rolnictwa, Geoprojekcie i innych instytucjach resortowych i przedsiębiorstwach. Należy także podkreślić, że dwie osoby spośród wychowanków prof. Wincentego Okołowicza zdobyły, jeszcze za Jego życia, tytuły doktorów habilitowanych.

Brał czynny udział w pracach Zespołu Rzeczników Geografii przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego, pracując między innymi nad zestawieniem i uzgodnieniem programów nauczania. Przez kilka lat był przewodniczącym Oddziału Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego.

W uznaniu zasług dydaktyczno-wychowawczych, organizacji procesu dydaktycznego i kształceniu młodej kadry uzyskał w 1964 r. indywidualną Nagrodę Ministra II stopnia.

Ponadto za zasługi w rozwoju polskiej klimatologii i całokształt prac na polu dydaktycznym, wychowawczym i społecznym został odznaczony w 1954 r. Krzyżem Oficerskim, a w 1966 r. Krzyżem Komandorskim Orderu Polonia Restituta. W roku 1967 Rada Państwa mianowała profesora Wincen- tego Okołowicza profesorem zwyczajnym.

W kwietniu 1974 r. Wincentego Okołowicza dotknęła choroba, która nie- oczekiwanie, aż do śmierci (3 września 1979 r.) wyłączyła go całkowicie z ży- cia zawodowego. Pożegnaliśmy go z głębokim żalem, jako człowieka bezpo- średniego, lubianego i szanowanego, zaangażowanego nauczyciela i uzna- nego badacza.

Maria Stopa-Boryczka, Jerzy Boryczka

OPRACOWANIA BIOGRAFICZNE I INNE ŹRÓDŁA

- Kondracki J., 1980, *Wincenty Okołowicz*, Czasop. Geogr, t. 51, z. 3, s. 347-348.
- Stopa-Boryczka M., 1978, *Jubileusz prof. dra Wincentego Okołowicza*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 10.
- Stopa-Boryczka, 2001, *Jubileusz prof. dra Wincentego Okołowicza*, Prace i Studia Geo- graficzne, t. 28, s. 39-46.
- Stopa-Boryczka M., Boryczka J., 2001, *50 lat działalności naukowej i dydaktycznej Zakładu Klimatologii Uniwersytetu Warszawskiego (1951-2001)*, Prace i Studia Geograficzne, t. 29, s. 13-28.
- Stopa-Boryczka M., Boryczka J., 2002, *The 50 years of research and teaching activity of the Department of Climatology at the University of Warsaw*, Miscellanea Geographica, t. 10.

PRACE OPUBLIKOWANE WINCENTEGO OKOŁOWICZA

- 1934, *Oz szesziński* (Oas a Szeszkinie pres de Wilno). Prace Zakładów Geologicznego i Geograficznego USB w Wilnie, nr 16, Odb. z 3 z. Zabytków Przyrody Nieożywio- nej Ziem Rzeczypospolitej Polskiej, s. 6.
- 1936, *O zasięgu i fazach zlodowacenia bałtyckiego na Pojezierzu Narockim*. Prace TPN Wilno, Wydział Nauk Matematyczno-Przyrodniczych, Prace Zakładu Geologicz- nego i Geograficznego USB, t. X, nr 24, s. 43-75 (z J. Glinicką, L. Matwieje- wówną).
- 1936, *Ozy miadziolskie*, Zabytki Przyrody Nieożywionej, z. 3, s. 174-180.
- 1936, *Oz szesziński*, Zabytki Przyrody Nieożywionej, z. 3, s. 169-172.
- 1936, *Niezwykłe rzadkie zjawisko halo dookoła Słońca*, Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne, R. XVI, nr 4/6, s. 68-70.

- 1936, *Niezwykłe zjawisko halo dookoła księżycy*, Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne, R. XVI, nr 4/6, s. 68.
- 1937, *Prace petrograficzne, rejestracyjne w okolicach Druskienik i Grodna*, Pos. Nauk. P.I. Geol., nr 48, s. 53-54 (z A. Kłyszyńską).
- 1937, *Temperatury gruntu w Wilnie*, Biuletyn Obserwatorium Astronomicznego w Wilnie, II Meteorologia, nr 13, s. 29-43.
- 1937, *Zarys klimatu północno-wschodniego obszaru Polski*. Pomoc dla nauczyciela realizującego program publicznej szkoły powszechnej na Wileńszczyźnie i Nowogródzczyźnie, nr 35, s. 31.
- 1938, *Dwa wypadki cieni obłoków obserwowalnych w Wilnie*, Wiadomości Meteorologiczne i Hydrograficzne, R. XVIII, nr 4/9, s. 57-59.
- 1939, *Ein Haloerscheinung in Eisnebel*, Meteor. Zeitschrift. Bd. 56, H. 4, s. 159.
- 1946, *Prace geograficzne o Pomorzu*, Instytut Bałtycki (Wydział Pomorzoznawstwa, Kom. 18), s. 4.
- 1946, *Atmosfera Ziemi*, Wiedza i Życie, R. XV, nr 3, s. 208-217.
- 1947, *Klimat i pogoda*, Wiedza i Życie, R. XVI, nr 3, s. 252-259.
- 1947, *Z zagadnień zmian klimatu*, Przegląd Geograficzny, t. XXI, z. 3-4, s. 205-225.
- 1947, *Rekonstrukcja klimatu i jego zmian na podstawie morfologii terenu*, Przegląd Geograficzny, t. XXI, z. 1-2, s. 83-91.
- 1947, *Śurówce ceramiczne okolic Torunia*, Materiały Budowlane, R. II, nr 9, s. 21-25.
- 1948, *Uwagi o zmianie klimatu w Polsce*, Gospodarka Wodna, R. VIII, nr 9, s. 250-253.
- 1948, *Porównanie klimatu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i Europy ze szczególnym uwzględnieniem Polski i jej wybrzeży bałtyckich*, Przegląd Meteorologiczny, R. I, z. 1, s. 48-88 (obszerne omówienie pracy W. Gorczyńskiego).
- 1948, *Przeglądowa mapa geologiczna Polski*, Wyd. A, Arkusz B.3: Toruń, skala 1:300 000.
- 1949, *Uwagi i przyczynki do znajomości morfologii Pomorza*, Czasopismo Geograficzne, t. XIX, z. 1-4, s. 289-290.
- 1949, *Uwagi o morfologii doliny Wdy*, Sprawozdania Poznańskiego TPN, t. XVI, nr 1, s. 162.
- 1949, *Uwagi o projekcie monografii Bałtyku*, Jantar, R. VII, z. 3-4, s. 233-237.
- 1950, *Klimat postglacjalny. Studium oparte na analizie geomorfologicznej*, Sprawozdania Toruńskiego Towarzystwa Naukowego, R. IV, z. 1-4, s. 99-101.
- 1950/51 *O nowym sposobie graficznym przedstawiania wiatrów*, Przegląd Meteorologiczny, R. III-IV, s. 202-204.
- 1952, *O znaczeniu prac zespołowych w kształceniu kadr*, Geologiczny Biuletyn Informacyjny, z. I, s. 57.
- 1952, *Przyczynki do znajomości plejstocenu okolicy Torunia [w:] Z badań czwartorzędu w Polsce*, t. 2, Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego, nr 66, s. 471-505.
- 1952, *Klimatologia jako nauka i jej stosunek do meteorologii i geografii fizycznej*, Przegląd Geograficzny, t. XXIV, z. 3, s. 27-48.
- 1952, *Kryteria klimatologiczne w badaniach geomorfologicznych niżu północnoeuropejskiego [w:] Z badań czwartorzędu w Polsce*, t. I, Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego, nr 65, s. 121-136.
- 1953, *Prof. dr Władysław Gorczyński. Wspomnienia pośmiertne*, Gazeta Obserwatora PIHM, R. V, z. 8, s. 1-2.
- 1954, *Kilka słów na temat artykułu [Bernarda Bakowskiego] „O polepszenie wyników pracy obserwatora”*, Gazeta Obserwatora PIHM, R. VII, nr 12, s. 7.

- 1955, *Wznowić komunikaty met.-szyb.*, Skrzydła i Motor, R. XI, nr 19, s. 13.
- 1955, *Zadania klimatologii polskiej i organizacja badań klimatologicznych w Polsce*, Przegląd Geograficzny, t. XXVII, z. 1, s. 5-16.
- 1955, *Struktury peryglacjalne w Grębocinie koło Torunia*, Biuletyn Peryglacjalny, nr 2, s. 105-108.
- 1956, *Geomorfologia okolic środkowej Wilii*, Prace Geograficzne IG PAN, nr 6, s. 68.
- 1956, *Morfogeneza wschodniej części Pojezierza Pomorskiego*, Biuletyn Instytutu Geologicznego, nr 100, s. 355-381.
- 1957, *Poland's interests in agricultural meteorology*, Indian Journal of Meteor., vol. 8, Suppl., s. 35-31.
- 1957, *Sprawozdanie z Konferencji Dyrektorów Służb Hydrologiczno-Meteorologicznych i Łączności ZSRR i Krajów Demokracji Ludowej w Moskwie*, Biuletyn PIHM, seria ogólna, nr 2, s. 40.
- 1958, *Na przełomie 1957-1958*, Gazeta Obserwatora PIHM, R. XI, z. 1, s. 4-7 (m.in. krótka historia meteorologii w Polsce).
- 1959, *Sesje organów Światowej Organizacji Meteorologicznej w Warszawie*, Przegląd Geofizyczny, R. IV, z. 1, s. 65-73.
- 1959, *III Kongres Światowej Organizacji Meteorologicznej*, Przegląd Geofizyczny, R. IV, z. 3/4, s. 283-289.
- 1960, *Macro-, meso- and microclimate*, Przegląd Geograficzny, t. XXXII, Supplement, Special Issue for the 19-th International Geographical Congress, s. 97-102.
- 1961, *Der Begriff des Klimas*, Idojaras, t. LXV, nr 4, s. 193-202.
- 1961, *Przyczynek do znajomości klimatu Warszawy*, Wiadomości Uzdrowskie, R. VI, nr 1/2, s. 163-169.
- 1961, *Wyniki niektórych obserwacji meteorologicznych podczas zaćmienia Słońca w dniu 15 lutego 1961*, Przegląd Geofizyczny, R. VI (XIV), z. 3, s. 147-152.
- 1961, *Some aspect of the changes of climate in the period from the final phases of the last glaciation to the time of disappearance of the ice relicts on the north European Lowland*. sum. Abstracts of papers, Łódź, s. 107-108.
- 1962, *Zachmurzenie Polski*, Prace Geograficzne IG PAN, nr 34, s. 9-107.
- 1962, *Przedmowa do prac Zachmurzenie Polski i Burze w Polsce*, Prace Geograficzne IG PAN, nr 34.
- 1962, *Kiserlet a valóságos felszín i zotermainak új megallapítására Lengyelország területén*, Időjaras, t. LXVI, nr 2, s. 75-78.
- 1962, *Strefy klimatyczne [świata]*, Atlas geograficzny PPWK, Warszawa.
- 1962, *Wspomnienia o Bronisławie Halickim*, Przegląd Geologiczny, R. X, nr 9, s. 476-477.
- 1962, *Afryka. Klimat*. [w:] *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. I, PWN, Warszawa, s. 57.
- 1962, *Ameryka Północna. Klimat*. [w:] *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. I, PWN, Warszawa, s. 109-200.
- 1962, *Ameryka Południowa. Klimat*. [w:] *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, 11, PWN, Warszawa, s. 205-206.
- 1962, *Azja. Klimat* [w:] *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. I, PWN, Warszawa, s. 509.
- 1962, *Australia. Klimat*. [w:] *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. I, PWN, Warszawa, s. 466.

- 1963, *Versuch einer Festsetzung neuer Isothermen „in Realniveau“ für das Gebiet Polens* [w:] *Einfluss der Karpaten auf die Witterungserscheinungen*, Budapest, s. 235-239.
- 1963, *Klimat* [w:] *Encyklopedia – Przyroda i Technika*, Warszawa, s. 515-521.
- 1963, *Meteorologia*. [w:] *Encyklopedia – Przyroda i Technika*, Warszawa, s. 695-697.
- 1963, *Disparition des reliquats de la glace-facteur du developpement de la morphologie past-glaciaire en Pologne du Nord* [w:] „Report of the International Congress on Quaternary”, Warsaw 1961, vol. 3, Geomorphological Section, Łódź, s. 257-264.
- 1964, *Turbulencyjne rozprzestrzenianie się pyłów i innych zanieczyszczeń powietrza w różnych porach roku w zależności od charakteru podłoża, ze szczególnym uwzględnieniem warunków miejskich*, Przegląd Geofizyczny, R. IX (XVII), z. 2, 1964, s. 121-137 (z J. Boryczką).
- 1964, *Uwagi o mapie stref klimatycznych umieszczonej w Atlasie geograficznym*, Geografia w szkole, R. XVII, nr 4, s. 171-178.
- 1964, *Działalność dydaktyczna i naukowa Katedry Klimatologii Instytutu Geograficznego Uniwersytetu Warszawskiego*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 1, s. 14-19.
- 1964, *Rzut oka na nowsze poglądy o budowie atmosfery*, Geografia w szkole, R. 17, 1, s. 1-18.
- 1964, *Zadania i metody współczesnej klimatologii – Wstęp*, Przegląd Zagranicznej Literatury Geograficznej, z. 2.
- 1964, *Zachmurzenie Polski*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 1, s. 120-122.
- 1964, *Rzecz o dorobek klimatologii i meteorologii*, Poznaj Świat, nr 2, s. 17-18.
- 1964, *Climatology in Poland*, Geographia Polonica, vol. 1, s. 41-51.
- 1964, *Przedmowa*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 1, s. 5-7 (o badaniach naukowych Zakładu Klimatologii).
- 1964, *Rzut oka na historię rozwoju katedr meteorologii i klimatologii wyższych uczelni w Polsce*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 1, s. 8-13 (z Z. Kaczorowską).
- 1964, *Wyniki badań terenowych na Pojezierzu Mazurskim w lipcu i sierpniu 1961*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 1, s. 104-119 (z M. Stopą).
- 1965, *Strefy klimatyczne świata*. Warszawa, PPWK, 1965 [mapa ścienna]. Skala 1: 22 000 000. Mapy poboczne: Burze i huragany, obszary o ograniczonym rozwoju roślin, skala 1:75 000 000.
- 1965, *Klimaty kuli ziemskiej* (mapa) [w:] *Wielka Encyklopedia Powszechna*, t. 5, PWN, Warszawa.
- 1966, *Cloudiness in Poland*, The Scientific Publications Foreign Cooperation Center of the Central Institute for Scientific Technical and Economic Information, Warszawa, s. 1-97.
- 1966, *The influence of the Rożnów reservoir on some of the meteorological elements in the Dunajec Valley*, *Einfluss der Karpaten auf die Witterungserscheinungen*, III Konferencja po meteorologii Karpat, Belgrad, 27-30 maj 1966, s. 373-377 (z Z. Marcem).
- 1966, *Regiony klimatyczne Polski* [w:] *Atlas Geograficzny. Polska*. PPWK, Warszawa, s. 9.
- 1967, *Turbulent diffusion of dust and other air contaminants in different season in relation to the character of the ground, especially wider urban conditions*. The Scien-

- tific Publications Foreign Cooperation Center of the Central Institute for Scientific Technical and Economic Information, Warszawa, s. 16 (z J. Boryczką).
- 1967, *Zachmurzenie i opad wybranych miesięcy letnich 1962-1963 w okolicy Wielkich Jezior Mazurskich*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 2, s. 113-137.
- 1967, *Amplitudy temperatury powietrza w Polsce*, Przegląd Geofizyczny, R. XII (XX), z. 3-4, s. 239-249.
- 1967, *Wstęp*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 2, s. 8-14.
- 1967, *Przedmowa*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 2, s. 3-5.
- 1968, *Zależność natężenia oświetlenia od wysokości Słońca przy różnym stopniu zachmurzenia w porze letniej*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 3, s. 36-50 (z J. Boryczką).
- 1968, *Próba kompleksowej regionalizacji klimatu Polski*, Prace i Studia IG UW – III Polsko-Czeskie Seminarium Geograficzne, s. 17-30 (z D. Martyn).
- 1968, *Współpraca Uniwersytetu Warszawskiego z gospodarką społeczną*, Życie Szkoły Wyższej, R. XVI, nr 2 (z W.C. Kowalskim, A. Orszaghiem, M. Holzerem).
- 1968, *Temperatury minimalne w Polsce w latach 1951-1960*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 3, s. 68-89 (z I. Pełko).
- 1968, *Pochodne pojęcia „klimat” i ich skala*, Przegląd Geograficzny, t. XL, z. 2, s. 463-466.
- 1968, *Climate classification and regionalization*, Geographia Polonica, nr 14, s. 119-131, sum. Abstracts of paper, Calcutta 1968, National Committee of Geography, s. 64-65, 21-st. International Geographical Congress, India.
- 1969, *Liczba dni z niskim minimum temperatury w najcieplejszych miesiącach w Polsce*. Czasopismo Geograficzne, t. XXXIX, z. 3, s. 291-295 (z I. Pełko).
- 1970, *Wpływ ukształtowania powierzchni i warunków meteorologicznych na rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń (na przykładzie Kudowy)*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 4, s. 133-148 (z M. Stopą, G. Przybylską, J. Boryczką).
- 1969, *Badania nad mikroklimatem pomieszczeń sanatoryjnych*, Balneologia Polska, t. XIV, z. 1-2, s. 247-255 (z E. Grzędzińskim, W. Czarnieckim, M. Kopacz, J. Gajewskim).
- 1969, *Investigations on the microclimate of hospital wards in a health resort*, Biometeorology, vol. IV, part 2, Supplement of the International Journal of Bioclimatology, vol. 13, s. 123 (z M. Kopacz, J. Gajewskim, W. Czarnieckim, E. Grzędzińskim).
- 1969, *Badania nad mikroklimatem pomieszczeń sanatoryjnych*, Polskie Archiwum Medycyny Wewnętrznej, 42, nr 5, s. 767-773 (z E. Grzędzińskim, W. Czarnieckim, M. Kopacz, J. Gajewskim).
- 1969, *Klimatologia ogólna*, PWN, Warszawa, s. 395.
- 1969, *Próba charakterystyki warunków klimatycznych okresu rozwoju wydm śródlądowych w Polsce*, Prace Geograficzne IG PAN, nr 75, s. 19-38.
- 1969, *Derivatives of the term „climate” and their gradation*, Geographia Polonica, nr 16, s. 77-85.
- 1970, *Charakterystyka klimatu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich z punktu widzenia czasów i turysty*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 4, s. 4-50 (z M. Stopą, G. Przybylską, M. Nowacką).

- 1970, *Cechy charakterystyczne klimatu zachodniej części Pojezierza Mazurskiego, ze szczególnym uwzględnieniem sezonu letniego*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 5, s. 4-42 (z Z. Kaczorowską, M. Stopą, G. Przybylską, D. Martyn, M. Nowacką).
- 1970, *Metoda zdjęć całego nieba w badaniach zachmurzenia*, Prace PIHM, z. 100 Warszawa, s. 127-134 (z W. Lenartem).
- 1970, *Oblacznost' w okriestnosti sriedniego tieczenia r. Dunajec – primier riezultata kratkoserijnych issledowanij*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, z. 26, IV Międzynarodowa Konferencja Meteorologii Karpackiej Kraków 16-20 IX 1969, s. 237-242 (z W. Lenartem).
- 1972, *Recherches sur l'influence de differents situations météorologique sur la tension arterielle et le pouls humaine*, Cahiers de l'Association Française de Biométéorologie, vol. V, nr 2, s. 20-32 (z W. Czarnieckim, E. Grzędzińskim, M. Kopacz, J. Gajewskim).
- 1972, *Recherches sur l'influence des facteurs météorologique sur les symptomes subjectifs humains*, Cahiers de l'Association Française de Biométéorologie, vol. V, nr 4, s. 5-21 (z E. Grzędzińskim, M. Kopacz, W. Czarnieckim, M. Jaworskim).
- 1973, *O ocenke koliczestwa oblacznostipo raznym mietodam*, Idójaras, z. 1, s. 46-50 (z W. Lenartem).
- 1973, *Przedmowa*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 6, s. 3-8.
- 1973, *Przedmowa*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 7, s. 3-4.
- 1974, *Wyniki badań warunków termiczno-wilgotnościowych w pomieszczeniach sanatoryjnych*, Balneologia Polska, t. XIX, z. 1, s. 163-171 (z M. Kopacz, W. Czarnieckim, J. Gajewskim i E. Grzędzińskim).
- 1973, *Wpływ zbiorników wodnych na kształtowanie się wilgotności bezwzględnej powietrza*, Prace i Studia IG UW – Klimatologia, z. 7, s. 41-49 (z K. Olszewskim).
- 1973, *Przedmowa do książki Podstawy meteorologii i nawigacji meteorologicznej* – M. Holec, P. Tymański, Wyd. Morskie, Gdańsk, s. 13-17.
- 1974, *Wpływ zieleni na warunki termiczne i wilgotnościowe (na przykładzie dotychczasowych badań w Warszawie)*, Zieleń Miejska, z. 1, s. 75-88 (z U. Kossowską).
- 1974, *Przedmowa do skryptu Wstęp do metod matematycznych klimatologii*, J. Boryczka, Wyd. UW, Warszawa, s. 7-8.
- 1973, *Mapy temperatury powietrza na poziomie rzeczywistym w Polsce (12 miesięcy i rok)* [w:] Narodowy Atlas Polski (z D. Martyn).
- 1973, *Mapy zachmurzenia w Polsce: liczba dni pogodnych, liczba dni dość pogodnych, liczba dni pogodnych z zachmurzeniem konwekcyjnym, liczba dni chmurnych, liczba dni pochmurnych, liczba dni pochmurnych z zachmurzeniem warstwowym* [w:] Narodowy Atlas Polski.
- 1974, *Mapy dotyczące szaty śnieżnej w Polsce: średnia liczba dni z opadem śnieżnym, okres potencjalny występowania opadów śnieżnych, średnia liczba dni z szatą śnieżną, okres potencjalny zalegania szaty śnieżnej* [w:] Narodowy Atlas Polski.
- 1974, *Przedmowa do „Atlasu współzależności parametrów meteorologicznych i geograficznych w Polsce”*, M. Stopa-Boryczka, J. Boryczka, Warszawa, s. 3-6.
- 1974, *Zakład Klimatologii*, Prace i Studia IG UW, z. 8, s. 27-40.
- 1976, *Mapy temperatur maksymalnych (miesiące i rok)* [w:] Narodowy Atlas Polski.
- 1976, *Mapy temperatur minimalnych (miesiące i rok)* [w:] Narodowy Atlas Polski.
- 1976, *Regiony klimatyczne Polski* [w:] Narodowy Atlas Polski.

- 1976, *The Climate of Poland, Czechoslovakia and Hungary* [w:] *World Survey of Climatology*, vol. 6, Climates of Central and Southern European, Elsevier, Amsterdam-Oxford-New York.
- 1979, *Regiony klimatyczne Polski* [w:] *Atlas geograficzny Polski*, PPWK, Warszawa (z D. Martyn).
- 1997, *Strefy klimatyczne świata* [mapa ścienna skala 1:22 000 000], PPWK SA, Warszawa-Wrocław 1997 (z D. Martyn).

Summary

Wincenty Okołowicz was born on 26 July 1906. He made a truly remarkable scientific and teaching career, including the leadership of the Department of Climatology at the University of Warsaw.

Professor Wincenty Okołowicz: published altogether 118 papers, among which, as perhaps the most important let us mention the ones devoted to (positions 1 through 9 – in Polish, 10 – in English):

1. Soil temperatures in Vilna (1937)
2. Climatic changes in Europe (1939)
3. The geomorphology of the middle reach of the river Wilia (1956)
4. Climatic zones of the world (1962)
5. Cloudiness above Poland (1964)
6. Climatic subdivision of Poland (1966)
7. Amplitudes of air temperature in Poland (1967)
8. General climatology (1969) granted second-degree award from the Ministry
9. Climatic maps for the National Atlas of Poland, regarding air temperature (39 maps), cloudiness (6 maps), snow cover (4 maps), all of which were published between 1973 and 1976,
10. Climate of Poland, Czechoslovakia and Hungary (1976).

All of the above publications belong to the most frequently cited ones in both Polish and foreign literature of the subject, and two of them (nos. 5 and 8) were translated into English upon the request from foreign customers.

Professor W. Okołowicz rendered during his lifetime valuable services in both teaching and coaching the young generations of geographers and climatologists. He was active first at the University of Nicolaus Copernicus (Toruń), and then at the University of Warsaw.

For 23 years he was the head of the Department of Climatology of the University of Warsaw. During this period he conferred Ph.D. degrees in Climatology upon 15 candidates, and M. Sc. degrees upon 125 students. He was twice appointed the Dean of the Faculty of Biology and the Sciences of the Earth, in the years 1960–62 and 1964–66. In acknowledgement of his merits as a teacher and educator, and of his ability in organising sound teaching, as well as in promoting the staff of young scientists, he was granted in 1964 an ad-personam second-degree award of the Ministry of Sciences. Furthermore, in recognition of his contribution to the development of Polish Climatology, and of his general merits in the field of didactics, education, and social

sciences, Professor Okołowicz was awarded in 1954 the Officer's Cross of Merit, and, in 1966, the Commander's Cross of Polonia Restituta. In 1967 he was promoted to full professorship.

In April 1974 W. Okołowicz fell ill, and the illness, unexpectedly, cut him completely off the professional life until his passing away on 3 September 1979. We parted with him, a frank, kind, and respected person, an engaged teacher and distinct scholar, with a truly deep regret.

*Maria Stopa-Boryczka, Jerzy Boryczka, Instytut Geografii Fizycznej,
Uniwersytet Warszawski, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa,
e-mail: jkborycz@uw.edu.pl*